

ผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา
ผู้หญิงปกากะญอคนหนึ่งในการ์ตูนขำขันกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ

ลดาพรรณ จันทร์พิมานสุข

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสตรีศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตุลาคม 2550

ผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา
ผู้หญิงปกากะญอคนหนึ่งในเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ

ลิตาพรรณ จันทร์พิมานสุข

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสตรีศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตุลาคม 2550

ผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา

ผู้หญิงปกากะญอคนหนึ่งในการ์ตูนขำขันกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ

ลิตาพรรณ จันทร์พิมานสุข

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสตรีศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์วิระดา สมสวัสดิ์

.....กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์

.....กรรมการ

นายฉลาดชาย รมิตานนท์

ลิขสิทธิ์ในหนังสือฉบับนี้สงวนไว้
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

7 ตุลาคม 2550

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

นับตั้งแต่ผู้ศึกษาได้มาฝึกปฏิบัติงานการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ที่โครงการพัฒนากลุ่มน้ำภาคเหนือ โดยองค์กรชุมชน ตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อเดือนมีนาคม 2543 จากการได้รับคำแนะนำจากผู้พี่คนหนึ่งที่มีใจไปในทางกิจกรรมการคิด วิเคราะห์ และลงพื้นที่ศึกษาปัญหาต่างๆ รวมถึงลุยกับชาวบ้านในบางสถานการณ์ ผู้ศึกษามีความคิดและความสนใจในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปมาก นั่นคือได้รับรู้เรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ในแบบที่มีความหมายและค่อนข้างมีจุดมุ่งหมาย ในเวลาใกล้กัน เป็นรอยต่อของการตัดสินใจในชีวิตที่จะเรียนปริญญาโทในสาขาที่สนใจและมีอะไรบางอย่างที่ชวนให้อยากรู้เกี่ยวกับสตรีศึกษา

ช่วงชีวิตที่เรียนปริญญาโทสาขาวิชาสตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แห่งนี้ เป็นช่วงเวลาที่บางครั้งก็มีประกายความฝันในชีวิตให้มีความหวังที่จะต่อสู้ฟันฝ่า แต่บางเวลาก็ทำให้รู้สึกตกต่ำในความคิดที่จะเข้าถึงความเข้าใจในหลายๆ เรื่อง บางครั้งก็มีอุปสรรคเข้ามาที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยตนเอง เป็นอย่างนี้สลับกันไป หากไม่ได้กำลังใจ ความช่วยเหลือและคำเตือนจากบุคคลต่างๆ ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ การเรียนในชั้นเรียน การดำรงชีวิตและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่อาจสำเร็จได้

พ่อ เป็นผู้จุดประกายความคิดให้ผู้ศึกษามาเรียนปริญญาโท แม่ พ่อ ป้า ลุง ตา ยาย และน้องๆ ก็ช่วยกันสนับสนุนทุกๆ ด้านให้การเรียนเป็นผล

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์วิระดา สมสวัสดิ์ ที่ให้ความรู้ ความกรุณาและความช่วยเหลือแก่ผู้ศึกษาให้ได้เรียนสตรีศึกษาอย่างต่อเนื่องในวิกฤตของชีวิตช่วงหนึ่ง ขอบพระคุณอาจารย์ฉลาดชาย รมิตานนท์ อาจารย์ผู้ให้ความรู้และความกระจำในสิ่งที่ผู้ศึกษาไม่เคยคาดถึงได้ในทางวิชาการ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ ที่กรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำทางความคิดแก่ผู้ศึกษา

ขอขอบพระคุณดร.ร่วมเย็น โกไศยกานนท์ ผู้ที่เป็นทั้งอาจารย์ที่ให้ความรู้และพี่สาวที่ให้ความช่วยเหลือตลอดมา รวมถึงอาจารย์ทุกท่านที่ได้สอนผู้ศึกษาในชั้นเรียนทุกๆ วิชา อันเป็นฐานที่ทำให้ผู้ศึกษามีมุมมองที่กว้างขึ้นและขณะเดียวกันพบภาพรอบอย่างหนึ่งไปมองปรากฏการณ์ต่างๆ ด้วย

ขอขอบคุณพี่ต้อม นิตยา อินญาวิเลิศ พี่หยง สรศักดิ์ เสนาะพรไพโร และพี่สุขุม ชีวาเกียรติยิ่งยง นักพัฒนาเอกชน มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ ผู้เป็นที่เล็งฝึกปฏิบัติงานให้ผู้ศึกษาที่

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำภาคเหนือโดยองค์กรชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2543 พี่เกียรติ์ สมเกียรติ์ ใจงาม นักพัฒนาเอกชน มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ พี่โย่ง สุรชัย สุขชัยพิสุทธิ์ อาสากลางเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ ที่นำผู้ศึกษาลงพื้นที่บ้านแม่คองซ้ายเป็นครั้งแรก กับพี่ผึ้ง นันธิญา มงคลชัยกุล เพื่อนสนิทชาวปกากะญอแม่สะเรียง ที่คอยเป็นผู้ให้กำลังใจและรับฟังทุกเรื่อง

ขอบคุณพี่อ้วน ประหยัด จตุพรพิทักษ์กุล พี่หนู่ย นัยนา หวายคำ พี่ตุ้ม ดริยดา ตรีมรรคา พี่หญิง พัชนี พลันสังเกต พี่แหวนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิพัฒนาภาคเหนืออีกหลายคนที่ทำให้ความรู้และประสบการณ์การทำงาน กับพระดีแก้ว ไสลทองเพริศ จี จิรัญ มั่นสุขเจริญวงศ์ และเยาวชนบ้านห้วยอีค่าง ปกากะญอแห่งลุ่มน้ำวางที่ช่วยสอนและเป็นเหมือนครูชาวบ้านคนแรกๆ ในชีวิตของผู้ศึกษา

ขอบคุณพี่น้องหญิงชายบ้านแม่คองซ้าย คนสำคัญคือโหม่กั้งชิ พี่จินตนา พี่กิ้ง พี่กอบ กรุณา น้องสุพร และหลานๆ ของโหม่กั้งชิทุกคน พระดีแก้ว ผู้นำชุมชนที่ให้คำแนะนำต่างๆ เรื่อง และโหม่ป่าเต้าป้อแ่ว (แม่พ่อพี่น้อง) คนอื่นๆ ที่ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือ รวมถึงเยาวชนที่คอยเป็นเพื่อนและช่วยแปลภาษาปกากะญอ ทุกๆ คนที่บ้านแม่คองซ้ายที่ให้ความรู้และความอบอุ่นในขณะที่อยู่ในหมู่บ้าน

ขอบคุณอาสากลางและพี่เลี้ยงนักพัฒนาเอกชนในเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือทุกคนที่ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือและความสัมพันธ์ในแบบเพื่อนพ้องราวกับเครือญาติในบางเวลา โดยเฉพาะ หน่อแอ จารุณีย์ จินตา สาวปกากะญอโปว์แห่งบ้านกลาง ขอขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับความกรุณาของคุณทรงพลและคุณชันแก้ว รัตนิวิไลลักษณ์ เจ้าหน้าที่สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา (IMPECT) ที่อนุเคราะห์ข้อมูลเรื่องบทบาทหญิงชายในสังคมปกากะญอ

ขอบคุณพระดีบิหนะ มานะ กาญจนาปกรณ์ นักจัดรายการวิทยุภาคภาษาปกากะญอ ผู้ช่วยประกาศข่าวแก่พี่น้องบ้านแม่คองซ้ายให้ผู้ศึกษา อีกทั้งยังมีเสื่อหระ(อาจารย์)หมื่อหน่อเปอแล แห่งกะเหรี่ยงแบ็บติสซิโลอัม (ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์) ผู้สอนการอ่านและเขียนภาษาปกากะญอแบบตัวอักษรขาวให้ผู้ศึกษา รวมถึงบราเดอร์ไพศาล เต็มอรุณรุ่ง ปกากะญอผู้แนะนำการเรียนอ่านเขียนภาษาปกากะญอแบบโรมันคาทอลิก รวมถึงพี่นัยนา วิจิตรพร แห่งศูนย์พัฒนาสังคมเชียงใหม่ที่ช่วยเปิดโลกทัศน์เรื่องปกากะญอให้กับผู้ศึกษาเกี่ยวกับงานกองทุนข้าวของปกากะญอที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์สตรีศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือ โดยเฉพาะ พี่ตุ๊ก คุณเกษณี วงศ์วิบูลย์ และพี่จิว คุณผไท วงศ์อนุตรโรจน์

และท้ายที่สุดคือเพื่อนสนิทที่คอยรับรู้เรื่องราวและให้ความช่วยเหลือทั้ง ใหญ่ เอ้ นุก สุ
เหมียว จู๊ย เหล็ก และเจ กับเพื่อนๆ สตรีศึกษารุ่นที่สองทุกคนที่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขและคอย
ตักเตือนกันมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากจะเกิดความภูมิใจหรือสิ่งดีๆ ใดๆ ก็ตามขอยกให้บุคคลที่
กล่าวถึงมาทั้งหมดนี้ และหากมีข้อผิดพลาดประการใดๆ ที่คาดไม่ถึง ผู้ศึกษาขอภัยเป็นอย่างสูงไว้
ณ ที่นี้ด้วย

ลิดาพรรณ จันทร์พิมานสุข

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved